

Γιάννης Μηλιός

Συνέντευξη στο περιοδικό «Crash»

Δημοσιογράφος: Δέσποινα Παπαγεωργίου

1. Από τότε που υπογράφηκε το πρώτο Μνημόνιο, παρακολουθούμε ένα συγκεκριμένο σενάριο, που επαναλαμβάνεται πανομοιότυπα: πώς θα καλύψουμε το έλλειμμα, πώς θα μειώσουμε το χρέος, ποια θα είναι τα επόμενα μέτρα, και φυσικά το «θρίλερ» αν θα πάρουμε ή όχι την επόμενη δόση. **Τελικά, θεωρείτε ότι η «επόμενη δόση» είναι απαραίτητη ή μήπως η Ελλάδα πρέπει να περάσει στην «απεξάρτηση»;**

Η απάντηση εξαρτάται από τι εννοούμε με τη λέξη «απαραίτητη». Απαραίτητη για ποιο σκοπό; Αν εννοούμε ότι είναι απαραίτητη για το διακηρυγμένο στόχο που είναι η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, η απάντηση είναι όχι. Αν εννοούμε ότι είναι απαραίτητη για τον πραγματικό στόχο που είναι η περαιτέρω υποτίμηση της εργασιακής δύναμης η απάντηση είναι ναι, είναι απαραίτητη ως εργαλείο συνέχισης του εκβιασμού που ασκεί η τρόικα εσωτερικού στην κοινωνία συνεπικουρούμενη από την τρόικα εξωτερικού. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να απεξαρτηθεί από τις δόσεις που τελικά αυξάνουν το δημόσιο χρέος, αλλά αυτό μπορεί να γίνει μόνο με πολιτική αλλαγή, με την κυβέρνηση της Αριστεράς η οποία θα θέσει τις σχέσεις με τους εταίρους στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα εντελώς διαφορετικό πλαίσιο.

2. Υπήρξατε παλαιότερα συντονιστής της πρωτοβουλίας Ελλήνων οικονομολόγων κατά της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Οι συνθήκες από τότε έχουν αλλάξει και σήμερα ο ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζει ότι πρέπει να παραμείνουμε εντός Ευρωζώνης. **Τι απαντάτε σε όσους ισχυρίζονται ότι λύση εντός της νεοφιλελεύθερης Ευρωζώνης δεν μπορεί να υπάρξει και γι' αυτό προτείνουν επιστροφή στη δραχμή;** (Αν όπως υποστηρίζετε στο νέο σας βιβλίο το ζήτημα είναι η αλλαγή των πολιτικών συσχετισμών και όχι το νόμισμα, τότε γιατί προτάσσετε την ανάγκη να παραμείνουμε εντός ευρώ;)

Όσοι ισχυρίζονται ότι λύση εντός της νεοφιλελεύθερης Ευρωζώνης δεν μπορεί να υπάρξει, υπονοούν ότι η λύση υπάρχει και είναι η έξοδος από

την Ευρωζώνη. Ενώ συμφωνώ με την πρώτη εκτίμησή τους, διαφωνώ ριζικά με τη δεύτερη. Μια έξοδος από το ευρώ (ανήκει στη σφαίρα της φαντασίας μια μονομερής έξοδος από το ευρώ, αλλά το λαμβάνω ως υπόθεση εργασίας για να απαντήσω) σημαίνει ότι η συναλλαγματική υποτίμηση θα προστεθεί στην ήδη υπάρχουσα εσωτερική υποτίμηση. Τι λέει στον κόσμο της εργασίας η πολιτική πρόταση για έξοδο από την Ευρωζώνη; Του λέει ότι δεν πειράζει να υποτιμηθεί κι άλλο το βιοτικό του επίπεδο για «το καλό της πατρίδας». Μου φαίνεται πιο ρεαλιστικός στόχος αγώνα να προσπαθήσουμε μαζί με τους πολίτες της Ευρώπης, οι οποίοι εξάλλου διαδηλώνουν ήδη με το σύνθημα «είμαστε όλοι Έλληνες», να αλλάξουμε τον πολιτικό συσχετισμό στην Ευρώπη. Είμαι αισιόδοξος, η Ελλάδα με κυβέρνηση της Αριστεράς, θα κάνει το πρώτο βήμα και μετά θα προκύψει ένα δημοκρατικό-κοινωνικό ντόμινο αλλαγής.

3. Πιστεύετε ότι θα οδηγηθούμε σε νέο «κούρεμα»; Ποιες οι συνέπειες;

Δεν πιστεύω απλώς, είμαι απόλυτα βέβαιος ότι θα οδηγηθούμε σε νέο κούρεμα. Για να αντιληφθούμε τις συνέπειες αρκεί να θυμηθούμε ότι για να γίνει το πρώτο κούρεμα ζητήθηκε ως αντάλλαγμα να μειωθεί ο μισθός στα 470 €. Τα λόγια είναι περιττά. Η συνέχιση αυτού του καθοδικού σπινάλ, του φαύλου αυτού κύκλου θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε μία σύγκρουση άνευ προηγουμένου.

4. Το νέο «πακέτο» περιλαμβάνει για μια ακόμη φορά οριζόντια μέτρα, ενώ ειδικές οικονομικές ζώνες βρίσκονται υπό σχεδιασμό. Ταυτόχρονα, η ύφεση βαθαίνει, και ολοένα και περισσότεροι πολίτες αδυνατούν να πληρώσουν φόρους, χaráτσια κλπ. **Θα «τους βγει» αυτή η πολιτική; Θεωρείτε πως κυβέρνηση ή/και τρόικα γνωρίζουν ότι δεν θα «τους βγει» και, αν ναι, πού τελικά μπορεί να αποσκοπούν;**

Εκτιμώ πως και οι ίδιοι κατανοούν ότι οι κοινωνικές αντιδράσεις στην πολιτική που προσπαθούν να εφαρμόσουν θα είναι πολύ μεγάλες και προσπαθούν να διαχειριστούν την κατάσταση δεδομένης αυτής της πραγματικότητας. Προσπαθούν να επιβάλλουν όσα περισσότερα μέτρα μπορούν αυξάνοντας την καταστολή. Αποσκοπούν στην αύξηση του βαθμού εκμετάλλευσης της εργασιακής δύναμης, όχι μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας καθώς δεν επενδύουν τίποτα σε υποδομές, αλλά μέσω της μείωσης του μισθολογικού κόστους με κάθε τρόπο. Ξέρετε, αντικειμενικά όρια δεν υπάρχουν. Η αντίδραση του κόσμου της εργασίας και η ανατροπή της πολιτικής τους είναι ο πραγματικός τους κίνδυνος.

Και πιστέψτε με, το γνωρίζουν πολύ καλά. Το παραδέχθηκε ο κ. Σαμαράς σε συνέντευξη που έδωσε στην International Herald Tribune στις 28/9.

5. Ο Έρικ Χομπσμπάουμ μιλούσε για «θεολογία της ελεύθερης αγοράς» («πίστη, πραγματικά θρησκευτική, ότι η αγορά αυτορυθμίζεται, και ότι δεν χρειάζεται καμία εξωτερική παρέμβαση»). Έτσι, οι «ειδικοί» της τρόικας είναι τρόπον τινά σύγχρονοι «πάπες», που έρχονται εδώ «για να μας δώσουν τα φώτα τους», θέτοντας τους εκλεγμένους πολιτικούς σε δεύτερο πλάνο. **Θεωρείτε ότι ο κυρίαρχος διαχωρισμός πολιτικής και οικονομίας είναι πραγματικός - δηλαδή, η οικονομία δεν συνιστά πολιτική (δεν είναι προϊόν πολιτικών αποφάσεων);**

Μα προφανώς η οικονομία συνιστά πολιτική. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχουν δύο τάσεις. Από τη μία εμφανίζεται η «οικονομικοποίηση της πολιτικής», δηλαδή η πολιτική εξουσία αισθάνεται υπεύθυνη απέναντι στις αγορές και όχι στην κοινωνία, από την άλλη όμως εμφανίζεται όταν έρχονται τα δύσκολα και η «πολιτικοποίηση της οικονομίας». Εμφανίστηκαν εκθέσεις των γνωστών οίκων αξιολόγησης πρόσφατα, οι οποίες χωρίς καμία επιστημονική τεκμηρίωση λένε πώς «τα πράγματα πηγαίνουν καλύτερα», προσπαθώντας να στηρίζουν πολιτικά την τρέχουσα κυβέρνηση.

6. Στη σημερινή οικονομική πολιτική, ο ΣΥΡΙΖΑ αντιτάσσει την «οικονομία των αναγκών», εννοώντας την οικονομία που θα καλύπτει τις ανάγκες των πολιτών. **Σε ποιες «ανάγκες» όμως αναφέρεται;** Γιατί, ένας πολίτης-φορέας του κυρίαρχου αξιακού συστήματος, ενδέχεται να θεωρεί «ανάγκη», για παράδειγμα, την κατοχή δύο αυτοκινήτων και ενός i-Pad και την κατασκευή εξοχικής κατοικίας σε καταπατημένη δασική έκταση...

Καλώς ή κακώς το παράδειγμα σας είναι σχεδόν εκτός θέματος σε μια ελληνική κοινωνία που μαστίζεται από 24% επίσημη ανεργία, και πάνω από 34% πραγματική ανεργία, και που το 68% των πολιτών έχουν εισόδημα κάτω από το μέσο εισόδημα της χώρας. Οι «ανάγκες» καθορίζονται ιστορικά όπως έλεγε και ο Μαρξ. Αν το κεφάλαιο έχει εκμεταλλευτεί εργασιακή δύναμη για να παραγάγει εκατομμύρια i-Pads, για ποιο λόγο η κατοχή ενός τέτοιου ή οποιουδήποτε άλλου εμπορεύματος θεωρείται πολυτέλεια; Αν οι εργαζόμενοι δεν είχαν χρήματα να αγοράσουν αυτά τα εμπορεύματα μερικά χρόνια πριν, απλώς η κρίση θα είχε εμφανιστεί νωρίτερα,

πρόκειται για μια ταυτολογία. Τώρα αν επεκταθούμε στο ζήτημα των καταπατήσεων και της διαφθοράς εν γένει, η απάντηση είναι ότι η ιδεολογία της κυρίαρχης τάξης γίνεται η κυρίαρχη ιδεολογία της κοινωνίας. Όταν εμφανίζονται νομοσχέδια που προσπαθούν να καταργήσουν την ίδια την έννοια «δάσος», το κράτος λέει στους πολίτες: καταπατήστε! Όταν ο δημόσιος υπάλληλος βλέπει το διοικητή ή το διευθυντή του να έχει συσσωρεύσει πλούτο που δεν αντιστοιχεί στα νόμιμα εισοδήματά του παίρνει το μήνυμα: κλέψε κι εσύ το δημόσιο, μπορείς! Σας επισημαίνω όμως το εξής: Εμείς δεν μιλάμε γενικώς για ανάγκες, αλλά για «κοινωνικές ανάγκες». Βάζουμε δηλαδή στο επίκεντρο το συλλογικό-κοινωνικό, πράγμα που μπορεί να συμβεί μόνο σε συνθήκες και θεσμούς δημόσιας διαβούλευσης, διαφάνειας και λογοδοσίας. Μόνο έτσι μπορούμε να στοχαστούμε «ποιες ανάγκες πρέπει κατά προτεραιότητα να ικανοποιούνται», ποιες ανάγκες έχουμε ως συνεκτική-δημοκρατική κοινωνία.

7. Αρκετοί αναλυτές αναφέρονται σε παραδείγματα χωρών που αψήφησαν τα περί μονόδρομου και τις συνεπακόλουθες απειλές και ανέκαμψαν. Για παράδειγμα, ο Ισημερινός, η Ισλανδία, η Αργεντινή. **Είναι εφικτό** (κάποιοι π.χ. ισχυρίζονται ότι αυτές οι χώρες είχαν άλλη παραγωγική βάση, ενώ εμείς «δεν παράγουμε τίποτα»...) **ή/και ενδεδεδειγμένο να ακολουθήσουμε το παράδειγμά τους;**

Οι περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεστε είναι διαφορετικές και πρέπει να εξεταστεί η κάθε μία στο πλαίσιο της. Αυτό όμως δε σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι μια πολιτική αποτελεί μονόδρομο. Αυτό ακριβώς είναι και το επιχείρημα του ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ. Ότι η πορεία που θα ακολουθήσει η Ευρώπη από δω και πέρα είναι ζήτημα πολιτικής απόφασης και όχι νομοτελειακά καθορισμένη από υποτιθέμενα τεχνικά ζητήματα. Πίσω από τη ρητορεία του μονόδρομου κρύβεται η ανάγκη του κεφαλαίου να εκμεταλλευτεί περισσότερο την εργασία. Κάτι ανάλογο όμως κρύβεται και πίσω από τη ρητορεία «δεν παράγουμε τίποτα»: Να δουλεύουμε περισσότερο με χαμηλότερες αμοιβές. Όμως, πριν από την κρίση «παράγαμε» 240 δις ευρώ ετησίως, και σήμερα, μετά τις περικοπές, 200 δις ευρώ!

8. Κάποιες από τις προαναφερθείσες χώρες για να ανακάμψουν φορολόγησαν περισσότερο το μεγάλο κεφάλαιο. **Ο ΣΥΡΙΖΑ εμμένει στην πρότασή του για μεγαλύτερη φορολόγηση των υψηλών εισοδημάτων και για κατάργηση της φορολογικής**

ασυλίας των εφοπλιστών; Και τι απαντάτε σε όσους υποστηρίζουν ότι έτσι θα «πετάξουν» χρήματα και επενδύσεις από τη χώρα;

Σ' αυτό είμαι κατηγορηματικός. Το δημοσιονομικό πρόβλημα συνδέεται άμεσα με τη συνεχή μείωση της φορολογίας του κεφαλαίου και των πολλών φανερών και μη μεθόδων φοροαποφυγής, που το κράτος συνειδητά δίνει το δικαίωμα σε εύπορους πολίτες να χρησιμοποιούν για να μην φορολογούνται. Η πολιτική μας θα ακολουθήσει τη συνταγματική επιταγή: Ο καθένας θα συνεισφέρει ανάλογα με τη φοροδοτική του ικανότητα. Όταν λέω ο καθένας εννοώ και οι εφοπλιστές. Θα τους καλέσουμε να συνεισφέρουν, να συνάψουμε μια νέα συμφωνία (η ισχύουσα είναι από τα μέσα της δεκαετίας του 1970) και πιστεύω ότι με καλή διάθεση και από τις δύο πλευρές, λαμβάνοντας υπόψη ότι πάνω από τα ατομικά συμφέροντα είναι το συλλογικό, θα βρεθεί λύση. Το επιχείρημα ότι θα φύγει το κεφάλαιο από τη χώρα είναι έωλο. Το κεφάλαιο ξέρετε δεν είναι πράγμα, είναι σχέση. Τι σημαίνει ότι θα φύγει το κεφάλαιο; Στην ουσία η φράση είναι κενή περιεχομένου. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις έχουν ήδη μετοικήσει σε κάποιο βαθμό σε γειτονικές χώρες λόγω κάκιστης κρατικής πολιτικής στον τομέα της βιομηχανίας. Το σημαντικότερο μέρος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα είναι σε κλάδους υπηρεσιών, στους οποίους η παραγωγή λαμβάνει χώρα ταυτόχρονα με την κατανάλωση και δεν υπάρχει περίπτωση να φύγουν από τη χώρα. Αυτό που υπάρχει περίπτωση να γίνει είναι, αν συνεχιστεί η τρέχουσα πολιτική, η παρατεινόμενη ύφεση να οδηγήσει σε περαιτέρω απαξίωση κεφαλαίων και απειδίκευση της εργασίας, κάτι που θα κάνει ιδιαίτερα επώδυνη την ανάκαμψη στη συνέχεια.

9. **Ο πρόεδρος της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας είπε πρόσφατα ότι η Ευρώπη χρειάζεται ένα νέο σχέδιο Μάρσαλ. Διανοητές, ωστόσο, όπως ο Νόαμ Τσόμσκι, ισχυρίζονται ότι το Σχέδιο Μάρσαλ ήταν ουσιαστικά μεταφορά πλούτου από τους πολλούς στους λίγους (Παραθέτω απόσπασμα Ν. Τσόμσκι: «[Το Σχέδιο Μάρσαλ] χαρακτηρίζεται συχνά ως ενέργεια «αφάνταστης αγαθοεργίας». Αλλά αγαθοεργία προς όφελος ποιου; Είναι αγαθοεργία από τον Αμερικανό φορολογούμενο. Από τα 13 δισ. της βοήθειας Μάρσαλ, περίπου 2 δισ. πήγαν κατευθείαν σε αμερικανικές εταιρείες πετρελαίου. Ήταν μέρος της προσπάθειας να στρέψουν την Ευρώπη από μια οικονομία βασισμένη στον άνθρακα σε μια βασισμένη στο πετρέλαιο, και τμήματά της θα ήταν πιο εξαρτημένα από τις ΗΠΑ... Εάν εξετάσετε το υπόλοιπα,**

πολύ λίγα χρήματα έφυγαν από τις ΗΠΑ. Πήγαν από τη μια τσέπη στην άλλη... Η βοήθεια του Σχεδίου Μάρσαλ στη Γαλλία έφτασε μόλις για να ανακαταλάβουν οι Γάλλοι την Ινδοκίνα. Οπότε, ο Αμερικανός φορολογούμενος δεν πλήρωνε για την ανοικοδόμηση της Γαλλίας, αλλά πλήρωνε τους Γάλλους ώστε να αγοράσουν αμερικανικά όπλα για να συντρίψουν την Ινδοκίνα...») **Ο ΣΥΡΙΖΑ τι ακριβώς εννοεί όταν προτείνει ένα «νέο Σχέδιο Μάρσαλ»;**

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ χρησιμοποιεί τον όρο σχέδιο Μάρσαλ δίνοντας του προφανώς ένα πολύ διαφορετικό περιεχόμενο. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ εννοεί το συνδυασμό δίκαιης αναδιανομής του πλούτου, ελέγχου του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ενός πραγματικά μεγάλου προγράμματος δημόσιων επενδύσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

10. Σχολιάζοντας μια φράση του Μαρξ («...Το κεφάλαιο είναι πεθαμένη εργασία που ζωντανεύει μόνο σαν το βρικόλακα ρουφώντας ζωντανή εργασία και ζει περισσότερο όση περισσότερη ζωντανή εργασία ρουφά»), γράφατε πρόσφατα ότι η τρόικα εσωτερικού «περιφέρεται πλέον σαν θίασος θλιμμένων κλόνουν από το ένα κτίριο στο άλλο, παριστάνοντας ότι “διαπραγματεύεται” με μεσαίους υπαλλήλους διεθνών οργανισμών τον τρόπο που θα τραφεί ο βρικόλακας»... Αφού η τρόικα είναι «μεσαίοι υπάλληλοι» που διαπραγματεύονται για τη «θρέψη» του «βρικόλακα» του κεφαλαίου, **γιατί σε συνέντευξή σας δεν αποκλείσατε το ενδεχόμενο να συναντηθεί ο ΣΥΡΙΖΑ στο μέλλον με την τρόικα; Με ποιο σκεπτικό ο ΣΥΡΙΖΑ συζητά με τον Χόρστ Ράιχενμπαχ;**

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ είναι η αξιωματική αντιπολίτευση της χώρας. Αν εννοεί ότι θέλει να γίνει η πρώτη κυβέρνηση της Αριστεράς δεν είναι δυνατό να μη συναντά υφιστάμενους επίσημους φορείς, να τους ζητά άμεση πληροφόρηση για τα σχέδιά τους. Όπως ακριβώς συναντά τον ακραιφνή μνημονιακό υπουργό Οικονομικών κ. Στουρνάρα, έτσι αν κρίνει ότι αυτό εξυπηρετεί το αντιπολιτευτικό του έργο και τα συμφέροντα του, θα συναντήσει και την τρόικα. Η κάθετη διαφωνία με ένα θεσμικό συνομιλητή δεν πρέπει να οδηγεί σε τακτικές απομονωτισμού. Ακόμη και σε καταστάσεις πολέμου τα δύο αντίπαλα στρατόπεδα (πρέπει να) συναντιούνται.

11. Τι απαντάτε σε όσους «προβλέπουν» ότι εάν κυβερνήσει ο ΣΥΡΙΖΑ, δεν πρόκειται να ανατρέψει το κατεστημένο, αλλά απλώς ενδέχεται να διαχειριστεί καλύτερα την εξουσία;

Εξαρτάται τι εννοούμε με τη λέξη κατεστημένο. Ο σοσιαλισμός θα έρθει μόνο μέσα από την κινητοποίηση των μαζών και όχι μόνο με την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από το ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ. Όπως σωστά έχει σημειώσει ο Αλ. Τσίπρας το ότι παίρνουμε την κυβερνητική εξουσία δε σημαίνει ότι παίρνουμε το σύνολο του κράτους. Οι καπιταλιστικές κοινωνικές σχέσεις είναι κυρίαρχες, το πόσο μακριά θα πάμε εξαρτάται από το τι θα κάνει ο κόσμος της εργασίας, τα κινήματα. Εκείνο που είναι βέβαιο πάντως, είναι ότι θα γίνουν ριζοσπαστικές τομές και ρήξεις προς το συμφέρον του κόσμου της εργασίας, τέτοιες που καμία κυβέρνηση μέχρι σήμερα δεν έχει τολμήσει.

12. Εάν ο ΣΥΡΙΖΑ γίνει κυβέρνηση, θα βρεθεί μπροστά σε κάποια τετελεσμένα. Πρόσφατη τροπολογία αναφέρει ότι **όλα τα χρήματα από τις ιδιωτικοποιήσεις θα πάνε στους δανειστές.** («Στο άρθρο 1 του Ν. 3049/22002 προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής: ‘Τα έσοδα από την αποκρατικοποίηση και αξιοποίηση επιχειρήσεων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των προηγούμενων παραγράφων και του άρθρου 48 του Ν. 3871/2010 (Α’141) προορίζονται αποκλειστικά για τη μείωση του δημόσιου χρέους»)). **Θεωρείτε ότι μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη-ανασυγκρότηση εάν έχει εκποιηθεί η δημόσια περιουσία; Τι σκοπεύει να πράξει σε σχέση με αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ εάν γίνει κυβέρνηση; Θα περιοριστεί να δηλώσει ότι «παρέλαβε καμένη γη»;**

Νομίζω πώς η απάντηση συμπυκνώνεται στις προειδοποιήσεις που έχει απευθύνει έγκαιρα ο Αλ. Τσίπρας στους επενδυτές που θα σπεύσουν να εκμεταλλευτούν μια έκρυθμη κατάσταση για να αγοράσουν έναντι πινακίου φακής το δημόσιο πλούτο. «Θα χάσετε τα λεφτά σας», είναι η έκφραση που τα λέει, νομίζω, όλα.

13. Πολιτικοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι, όταν οι κυβερνήσεις επιχειρούν να εφαρμόσουν σκληρές μεταρρυθμίσεις, προσπαθούν να περιορίσουν τη λαϊκή αντίδραση συχνά περιστέλλοντας ελευθερίες και δικαιώματα. Γνωρίζετε από πρώτο χέρι τι σημαίνει παραβίαση δικαιωμάτων, αφού είχατε συλληφθεί το 2006 στο αεροδρόμιο JFK των ΗΠΑ, χωρίς καμία αιτιολόγηση. **Πώς αξιολογείτε σήμερα το γεγονός ότι στην Ελλάδα του 2012 δημοσιοποιούνται φωτογραφίες νεαρών συλληφθέντων (στη**

διαδήλωση της 26^{ης} Σεπτεμβρίου), χωρίς να ληφθεί υπόψη ούτε το τεκμήριο της αθωότητας ούτε το νεαρό της ηλικίας; Τελικά, έχουμε κρίση της οικονομίας ή κρίση της δημοκρατίας;

Η κρίση είναι δομική, συνεπώς δεν μπορεί να είναι μόνο οικονομική, διαχέεται ως κατάσταση κρίσης σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής αναπαραγωγής, και βέβαια στο πεδίο της πολιτικής. Πρόκειται για κρίση απονομιμοποίησης αυτής της μορφής αστικής δημοκρατίας και από τα δύο στρατόπεδα της ταξικής πάλης. Για τις οικονομικές και πολιτικές ελίτ της χώρας έχουμε «πολλή» δημοκρατία και πρέπει να περιοριστεί, να περισταλούν βασικά δημοκρατικά δικαιώματα και να πειθαρχήσει ο πληθυσμός στις νέες πιο σκληρές μορφές εκμετάλλευσης που προωθούνται. Για τον κόσμο της εργασίας έχουμε «λίγη» δημοκρατία, αυτό φάνηκε καθαρά στα κινήματα των πλατειών στην Ελλάδα αλλά και σε πολλά μέρη του κόσμου. Οι αγώνες μιλούν για «πραγματική» δημοκρατία, ή για «άμεση» δημοκρατία, εννοώντας σαφώς ότι πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στους ανθρώπους που παράγουν τον πλούτο να πάρουν τη ζωή τους στα χέρια τους. Αν μπορούσαν να αποφασίσουν οι ίδιοι για το μέλλον τους σίγουρα θα επέλεγαν μια οικονομία διαφορετικά οργανωμένη ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες τους και όχι μια οικονομία οργανωμένη με μοναδικό κριτήριο το να υπάρχει υψηλή κερδοφορία, όπως η σημερινή. Η σημερινή κρίση είναι ταυτόχρονα και όξυνση των αντιφάσεων. Από τη σύγκρουση θα παραχθεί το νέο, το οποίο εμείς αγωνιζόμαστε να είναι προς το συμφέρον του κόσμου της εργασίας.